

foto: Velux

■ Żaluzje, rolety, markizy

Tomasz Wojciuk

Czerwiec i lipiec to jedne z najcieplejszych i najbardziej słonecznych miesięcy w roku. Czasami to słońce jest błogostawieństwem, bywa jednak, że jest go aż nadto. Wówczas sięgamy po specjalne osłony, chroniące przed intensywnym światłem i lejącym się z nieba żarem. Żaluzje, rolety i markizy, bo o nich mowa, przynoszą latem ukojenie nie mniejsze od zimnych napojów i klimatyzacji.

Żaluzje

Montuje się je wewnątrz pomieszczeń. Nie tylko pozwalają regulować ilość wpadającego do naszego domu czy mieszkania światła, ale także spełniają funkcje dekoracyjne, a oddzielając domowników od świata zewnętrznego, zapewniają im intymność. Obecnie dostępnych jest wiele typów żaluzji, które różnią się sposobem montażu, wykonaniem, kolorystyką, a także zastosowaniem.

Rodzaje

Żaluzje możemy podzielić na poziome i pionowe. Poziome, oprócz wyglądu, różnią się tym, że mają zdecydowanie węższe lamelki, czyli listwy, których szerokość – w zależności od użytego materiału – może wynosić od 16 do 50 mm. Stosuje się je przeważnie w kuchniach, sypialniach, łazienkach, gabinetach. Żaluzje pionowe, zwane niekiedy wertykalami, znajdują zastosowanie głównie (choć w ostatnim czasie się to zmienia) w pomieszczeniach biurowych. Chronią one przed słońcem, ale mogą także oddzielać przestrzeń użytkową lub odgradzać nas od współpracowników. Ich dużą zaletą jest to, że często można przesunąć je jak zasłony. Żaluzje pionowe są wykonane z innych niż poziome materiałów i mają znacznie szersze lamelki, których wymiary zawierają się w przedziale od 65 mm do nawet 130 mm.

fot. Anwils

▲ Żaluzje poziome mogą być wykonane z drewna

fot. Sunzal

▲ Żaluzje pionowe (wertikale)

fot. Fatro

▲ Żaluzje to popularny dodatek do okien dachowych, za pomocą którego możemy regulować ilość światła napływającego do pomieszczenia

Materiały

Żaluzje poziome. Mogą być wykonane z aluminium, drewna, różnego rodzaju tkanin lub tworzywa sztucznego (PVC).

■ **Żaluzje aluminiowe** są lekkie i trwałe. Przy właściwym użytkowaniu mogą służyć nawet kilkanaście lat. Odbijają światło słoneczne, dlatego warto instalować je w pomieszczeniach znajdujących się od południa lub od zachodu. Szerokość paneli wynosi zwykle 16 mm lub 25 mm.

■ **Żaluzje drewniane** są bardzo eleganckie, przez co idealnie nadają się do stylowych wnętrz. Świetnie komponują się z dodatkami z drewna, skóry lub rattanu. Choć tak naprawdę produkowane są z różnych gatunków drewna, coraz częściej jest to lipa kanadyjska (basswood), która nie ma sęków, jest wytrzymała i odporna na zmiany temperatury. Szerokość lameli może wynosić od 25 mm do nawet 75 mm. Żaluzje drewniane malowane są zwykle ekologicznymi lakierami z filtrem UV. Dostępne są w kilkunastu kolorach i odcieniach.

■ **Żaluzje z antyelektrostatycznych, odpornych na płowienie tkanin** są świetną alternatywą dla tych wszystkich, którzy cenią sobie przytulność, a odstrasza ich cena żaluzji drewnianych i chłód aluminiowych paneli. Żaluzje takie świetnie komponują się z firankami i zasłonami, a nawet po całkowitym zasunięciu dają przyjemne, rozproszone światło, którego natężenie zależy od koloru i faktury tkaniny. Szerokość lameli w tego typu żaluzjach zwykle wynosi 50 mm.

■ **Żaluzje z tworzywa sztucznego, czyli PVC,** nie dość, że są lekkie (można stosować je do zasłaniania dużych powierzchni) i stosunkowo tanie, to w miłą dla oka sposób rozpraszają światło. Ich wadą jest natomiast to, że nie są

tak eleganckie jak żaluzje z drewna czy tkanin oraz mogą odkształcać się pod wpływem wysokich temperatur. Szerokość lameli wynosi przeważnie do 50 mm.

■ **Żaluzje z powłoką thermostop oferowane** są głównie przez producentów okien dachowych. Mają one tę właściwość, że zimą zatrzymują w pomieszczeniu ciepło (lamelki z powłoką thermostop skierowane w kierunku szyby), zaś latem zapobiegają jego nadmierne nagrzewaniu (powłoka skierowana do wewnątrz pomieszczenia).

■ **Żaluzje pionowe.** Najczęściej robi się z tkanin (o gładkiej fakturze lub żakardowych) i PVC (trwałe, ognioodporne, z właściwościami antystatycznymi). Pod względem spełnianych funkcji żaluzje z tkanin można podzielić na przezroczyste, zaciemniające, termoizolujące oraz z powłoką antyrefleksyjną (przeciwdziałającą odbijaniu się promieni słonecznych w ekranie telewizora lub komputera).

Montaż i obsługa

Żaluzje poziome można montować między szybami (dotyczy to okien starego typu: skrzynkowych lub dzielonych) lub poza nimi. Między szybami instaluje się najczęściej lekkie żaluzje aluminiowe lub z tworzywa sztucznego. Zwykle firmy oferujące żaluzje zapewniają także ich montaż. System regulacji jest po to, aby przesuwając pod odpowiednim kątem lamelki, kontrolować ilość wpadającego do pomieszczenia światła. Najczęściej służą do tego specjalne sznurki, pokrętła lub wałki, które połączone są z podtrzymującym panele systemem sznurków lub żyłek. Jednak żaluzjami można sterować nie tylko ręcznie, ale także zdalnie za pomocą pilota. Niekiedy żaluzje można podłączyć pod specjalne sterowniki, które regulują kąt nachylenia lamelek

w zależności od intensywności padającego na nie światła.

Żaluzje pionowe montuje się głównie pod sufitem lub na ścianie nad oknem. Lamelki, wykonane przeważnie z antyelektrostatycznych tkanin lub tworzywa sztucznego, podwieszone są na specjalnej szynie, która spełnia te same funkcje, co karnisz w przypadku zasłonek lub firanki. Ilość wpadającego światła reguluje się za pomocą łańcuszka lub wykorzystując system elektrycznego sterowania.

Wady i zalety

Wadą żaluzji, zwłaszcza poziomych, jest to, że osadza się na nich kurz. Problem ten zwykle nie dotyczy żaluzji pionowych, które wykonane są z materiałów antystatycznych. Żaluzje z tworzyw sztucznych często mają tendencję do odkształcania się pod wpływem wysokiej temperatury, z kolei drewniane są ciężkie, dlatego nie należy stosować ich na dużych powierzchniach. Podstawowe zalety żaluzji to ochrona przed słońcem i nadmiernym nagrzewaniem się pomieszczeń oraz funkcje dekoracyjne, połączone z zapewnieniem domownikom intymności.

Rolety

Są to zwykle materiałowe lub drewnopochodne, obciążone na dole płaszczyzny zamocowane na obrotowym drążku, przytwierdzonym do ościeżnicy lub ściany powyżej okna.

Podobnie jak żaluzje mają chronić nas przed słońcem, ale także zapobiegać przegrzewaniu się pomieszczeń, a w określonych sytuacjach zapewniać nam intymność. Rolety zewnętrzne, oprócz tego, że zapewniają bezpieczeństwo i chronią przed spojrzeciami cie-

kawskich, pełnią także funkcje wyciszające i ocieplające.

Rodzaje

Rolety możemy podzielić na wewnętrzne i zewnętrzne. Różnią się one zastosowaniem i rodzajem wykorzystanych w nich materiałów. Rolety wewnętrzne wykonane są najczęściej z tkanin bawełnianych, poliestrowych lub mat (słoma, drewniane listewki, kije bambusowe). Rolety zewnętrzne natomiast z profili aluminiowych (często wypełnione są specjalną pianką bezfreonową), stali, drewna lub PVC.

Rolety wewnętrzne. Rolety najprostsze (zwykle poliestrowe) pozbawione są mechanizmu zwijanego. Podnosi się je za pomocą ściąganych z tyłu linek. Często stosuje się je do zasłaniania dużych powierzchni.

Rolety materiałowe zwijane na wałku to również jedne z prostszych dostępnych na rynku rolet. Ich ogromną zaletą jest uniwersalność zastosowań. Do wyboru mamy różnokolorowe materiały gładkie, żakardowe, tkaniny z nadrukami, a także podgumowane o różnym stopniu przenikania światła aż do rolet zaciemniających. Są one napędzane za pomocą łańcuszka lub samoblokującej sprężyny. Rolety te są dostępne jako wolno wiszące lub w kasetce z prowadnicami, co estetyczniej wygląda i zapewnia im stabilność.

Rolety materiałowe marszczone lub rzymskie cechują się oryginalnością, nadając pomieszczeniu niepowtarzalny styl i charakter. Rolety marszczone działają w ten sposób, że materiał nie zwija się w rulon, lecz układa się w fałdy, co jest możliwe dzięki linkom, przeciągniętym z tyłu przez rzędy kółeczek. Z kolei rolety rzymskie zbudowane są w ten sposób, że w poprzek płaszczyzny materiału wszyte są w regularnych odstępach cienkie pręty (mogą to być także listewki), wzdłuż których mocuje się cieniutkie metalowe lub plastikowe kółeczka. Dzięki temu przy podciąganiu rolety tworzą się równe fałdy, co wygląda niezwykle dekoracyjnie.

Rolety do okien dachowych, podobnie zresztą jak i żaluzje, są pokryte z jednej strony (od szyby) powłoką thermstop, która zmniejsza emisję ciepła nawet o połowę. Rolety te często wykonane są z odpornego na zabrudzenia i blaknięcie poliestru.

Rolety przeznaczone do sypialni często wykonane są w ten sposób, że w prowadnicach znajdują się dodatkowe uszczelki, zapobiegające przenikaniu do pomieszczenia światła. Tego typu rolety można stosować również do salonów telewizyjnych. Natomiast oso-

fol. Anwils

▲ Rolety materiałowe mogą być wykonane również z wzorzystych tkanin

bom, które chcą tylko nieco przytłumić wpadające przez okno światło, polecane są rolety typu screen (gęsta siatka), które spełniają także funkcję moskitiery, zapewniając przy okazji dopływ świeżego powietrza.

Rolety zewnętrzne. Mocuje się je na zewnątrz okna, w przeciwieństwie do rolet wewnętrznych – zawsze w prowadnicach. Konstrukcję rolety zewnętrznej tworzy kasetka z wałem, na który nawija się roletę, oraz płaszcz, czyli płaszczyzna z paneli, wykonana ze stali, aluminium, PVC lub drewna. Rolety zewnętrzne są funkcjonalne i mają wiele zastosowań. Nie tylko chronią przed słońcem, dają poczucie intymności oraz pełnią funkcję termoizolacyjną, ale także tłumią hałas i są dodatkowym zabezpieczeniem przed włamywaczami (z powodzeniem mogą zastępować okiennice, nie szpecąc elewacji budynku). Listwy rolety mogą być pełne lub perforowane.

Najczęściej stosuje się rolety aluminiowe, zbudowane z profili otwartych lub zamkniętych. Rolety stalowe są bardzo ciężkie, drewniane drogie i wymagają co jakiś czas renowacji, natomiast z PVC – najmniej trwałe z tendencją do odkształcania się pod wpływem wysokiej temperatury.

Rolety antywłamaniowe muszą mieć atest Instytutu Mechaniki Precyzyjnej. Choć nie różnią się znacznie konstrukcją od zwykłych rolet, są wykonane z mocniejszych, bardziej odpornych na zniszczenie elementów. Zwykle bazę stanowi stal nierdzewna, ciągnięte aluminium lub aluminium wypełnione dwukomponentową żywicą. Dodatkowo umocnione są prowadnice, a na dole znajdują się specjalne zaczepy, uniemożliwiające wyważenie lub podważenie rolety, lub zamek baskwilowy. Rolety antywłamaniowe, ze względu na

fol. Anwils

▲ Rolety zewnętrzne dobrze chronią przed słońcem, zimnem, hałasem i ingerencją z zewnątrz

fol. Faac

▲ Rolety mogą być sterowane za pomocą pilota swój większy ciężar, często napędzane są silnikiem elektrycznym.

Montaż i obsługa

Rolety wewnętrzne można instalować do każdego typu okna bez konieczności wywiercania w nim dziur (rolety przyklejane), a także do ścian i sufitów. W przypadku półokrągłych okien rolety często montuje się w skrzynkach nadprożowych (RKS). Bardzo popularne są też rolety montowane w systemie nasadkowym (nasadki z PCV mocuje się do stolarki okiennej). Rolety podnosi się za pomocą ściąganych z tyłu linek, łańcuszków lub samonapinających sprężynek. Coraz modniejsze są rolety podnoszone elektrycznie, które aktywuje się za pomocą pilota zdalnego sterowania.

Kaseta rolety zewnętrznej zawsze montowana jest na oknie lub na elewacji (rozwiązanie stosowane najczęściej). Jeśli chcemy, aby była niewidoczna, warto pomyśleć o niej już na etapie budowy domu i odpowiednio ją zamaskować. Jeśli roleta zewnętrzna jest stosunkowo lekka, można zwinąć ją ręcznie, pod-

ciągając taśmę lub ewentualnie skorzystać z pomocy korbki. W przypadku rolet cięższych zwykle stosuje się zwijanie automatyczne (silnik elektryczny). Do rolet zewnętrznych można też już dokupić sterowniki, które wcześniej odpowiednio zaprogramowane, o ustalonej porze dnia same będą podnosić i opuszczać rolety.

Wady i zalety

Wadami rolet jest to, że opuszczone ograniczają dostęp światła w mniej słoneczne dni oraz zobowiązują kolorystycznie w momencie, gdy decydujemy się na zmianę wystroju pomieszczenia. Niektóre tańsze rolety mają też tendencję do zacinasia się. Ich największe

zalety to ochrona przed słońcem i zapobieganie nagrzewaniu się pomieszczenia. Rolety zewnętrzne natomiast pełnią funkcję izolacyjną, podwyższają bezpieczeństwo domowników (rolety antywłamaniowe) oraz chronią przed hałasem.

Markizy

Wykorzystywane są do ochrony przed słońcem i deszczem. Od lat 60. XX wieku większość markiz wykonywano z tkanin bawełnianych, a potem – poliestrowych i akrylowych. Obecnie markizy produkowane są już z włókna poliakrylowego, łączącego właściwości poliestru i akrylu. Dzięki temu współczesne markizy nie tracą kolorów, nie wchłaniają wody oraz nie przepuszczają promieni UV. Dodatkowo nie marszczą się i... same czyszczą pod wpływem deszczu.

Ich wzornictwo jest proste, lecz sugestywne. Zwykle markizy są jednokolorowe. Często też mają podłużne, dwukolorowe pasy.

Choć do niedawna zdobiły witryny sklepów, kawiarni i restauracji, coraz częściej sięgają po nie osoby prywatne, w związku z czym markizy można oglądać także na balkonach, loggiach czy tarasach. Ich konstrukcja wykonana jest zwykle z pomalowanego proszkowo aluminium. Markizy rozkłada się i zwija za pomocą taśmy, korbki lub stosując napęd elektryczny. Poszycie nawijane jest na specjalny walec, który może być odsłonięty lub zakryty. Jeśli chcemy, aby markizy rozkładały się i zwiły automatycznie o stałych porach lub reagowały na warunki atmosferyczne, wówczas warto dokupić do nich specjalne sterowniki.

Rodzaje

Markizy balkonowe. Są niewielkich rozmiarów i mają stałą, opartą na słupkach konstrukcję ze zwijanym poszyciem. Zwykle mocuje się je na dwóch wieszakach.

Markizy tarasowe. Mają składany przegubowo szkielet, poszycie wykonane przeważnie z poliakrylu i regulowany kąt nachylenia. Ich maksymalna długość wynosi 7 m. Mocuje się je do przykręconych do elewacji budynku stalowych belek.

Markizy koszowe. Mają półokrągły kształt i często są zawieszane nad wejściem do lokali usługowych lub sklepów. Mogą być przytwierdzone na stałe lub składane. Ich poszycie może być wykonane nie tylko z poliakrylu, ale także z folii zbrojonej.

Wady i zalety

Największą wadą markiz jest to, że nie są odporne na wiatr, który może porwać ich poszycie i połamać konstrukcję. Nawet dobrze zaimpregnowana markizy bawełniane mają tendencję do wchłaniania wody, co w perspektywie czasu skutkuje ich butwieniem. Należy pamiętać, aby nie zwiąć markiz gdy są mokre, ponieważ mogą pokryć się pleśnią. Zaletami markiz jest to, że chronią przed deszczem i słońcem nie tylko tarasy czy balkony, ale także wnętrza domów. Oprócz tego są bardzo dekoracyjne. ▣

fot. Sunzai

▲ Markiza tarasowa w pełnej kasecie to idealne rozwiązanie do zaciemniania tarasów i balkonów

▼ Markizy koszowe kuliste montuje się głównie nad witrynami sklepowymi

fot. Najla Prodex

▶ Karnisze

Często podobne funkcje do żaluzji i rolet mogą pełnić zwykłe zasłony. Aby dobrze się one prezentowały, warto poświęcić trochę czasu i dobrać do nich odpowiednie karnisze. Mogą mieć one proste lub wyrafinowane formy. Obecnie najczęściej stosuje się karnisze ze stali nierdzewnej (ewentualnie stopu metalu pokrytego powłoką galwaniczną), aluminium, drewna i tworzywa sztucznego. Do wszystkich rodzajów dostępnych są dziesiątki (jeśli nie setki) różnego typu zakończeń, włącznie z zakończeniami kryształowymi.

Karnisze ze stali nierdzewnej są ciężkie, ale za to niezwykle trwałe. Są dostępne w szerokiej gamie kolorów, dlatego mogą być instalowane zarówno w pomieszczeniach nowoczesnych, jak i rustykalnych. Do montażu długich karniszy stosuje się specjalne łączniki i wsporniki sufitowe. Dostojnym, choć innowacyjnym pomysłem, jest wykorzystanie cienkich stalowych linek, które dodają okiennym draperiom lekkości.

Karnisze aluminiowe można instalować w pokojach, kuchniach, łazienkach, ale także na otwartych balkonach czy tarasach. Są lżejsze i tańsze od karniszy stalowych, choć mniej eleganckie.

Karnisze drewniane (przeważnie sosnowe lub bukowe) świetnie pasują do pokoiów dziecięcych oraz pomieszczeń w stylu rustykalnym. Przez wzgląd na fakt, że drewno nie da się formować tak dowolnie jak metalu, do wyboru jest znacznie mniej wzorów i zakończeń.

Karnisze z tworzywa sztucznego są zdecydowanie najtańsze, ale też najmniej trwałe. Dodatkowo niezbyt oryginalnie się prezentują.

Wszystkie wspomniane wyżej typy karniszy mogą składać się z profili okrągłych, kwadratowych, prostokątnych lub płaskich.

fot. Sara